

N:o 1.

Ank. till Riksd. kansli den 23 januari 1901, kl. 12 midd.

Memorial, med de till innevarande Riksdag afgifna berättelser dels af fullmäktige i riksgäldskontoret angående riksgäldskontorets ställning och förvaltning samt dels af fullmäktige i riksbanken och riksgäldskontoret angående det dem lemnade uppdrag i fråga om uppförande å Helgeandsholmen af nya byggnader för Riksdagen och riksbanken.

Statsutskottet, som fått emottaga såväl den af fullmäktige i riksgäldskontoret, enligt § 73 af det för detta verk senast utfärdade reglemente till Riksdagen afgifna berättelse angående riksgäldskontorets ställning och förvaltning för den tid, som förflutit, sedan fullmäktiges berättelse till senaste Riksdag afgafs, som äfven en af fullmäktige i riksbanken och riksgäldskontoret gemensamt till statsutskottet afgifven berättelse angående utförandet af det fullmäktige meddelade uppdrag i fråga om uppförande å Helgeandsholmen af nya byggnader för Riksdagen och riksbanken, får härmed till Riksdagens kännedom aflemla samma berättelse; och komma utlåtanden häröfver att framdeles under riksdagens lopp i behörig ordning afgifvas.

Stockholm den 23 januari 1901.

På statsutskottets vägnar:

CHR. LUNDEBERG.

Fullmäktiges i riksgäldskontoret berättelse till 1901 års Riksdag.

Enligt 73 § af det vid sistlidne års riksdag för riksgäldskontoret utfärdade reglemente åligger det fullmäktige i detta verk att till innevarande års Riksdag afgifva berättelse för den tid, som förflutit, sedan fullmäktiges berättelse till 1900 års Riksdag afgafs; hvilket fullmäktige härmed gå att fullgöra.

Som riksgäldskontorets hufvudbok för år 1900 ännu ej kunnat till fullo afslutas, få fullmäktige erinra, att en del i denna berättelse förekommande siffror kunna komma att vid bokslutet undergå någon förändring.

Riksgäldskontorets skulder.

(1900 års reglemente §§ 2—4.)

Enligt riksgäldskontorets hufvudbok för år 1899 utgjordes kontorets skulder vid samma års slut af:

oguldna kapitalbeloppet af 1880, 1886, 1887, 1888, 1890, 1894 och 1899 års fonderade lån	kronor	317,489,122: 22
depositioner	”	151,014: —
i sammanhang med Vestkustbanans inköp af staten öfvertagna kommun- och obligationslån	kronor	2,094,291: 24
jemte å kommunlånen upplupna, icke förfallna räntor	”	19,040: 56
samt diverse skulder	”	2,113,331: 80
	”	52,896,739: 70
Summa skulder vid 1899 års slut	kronor	372,650,207: 72.

Den *fonderade skulden* har, på sätt här nedan kommer att närmare visas, under år 1900 genom försäljning af obligationer ökats med ..... kr. 22,700,000: —
 men genom amortering minskats med ..... ,, 2,290,388: 89
 i följd hvaraf denna skuld i dess helhet under året ökats med ..... kr. 20,409,611: 11

Då den fonderade skulden vid årets början, såsom ofvan nämnts, uppgick till ..... ,, 317,489,122: 22
 samt under året ökats med nyssnämnda belopp ..... ,, 20,409,611: 11
 utgjorde alltså den fonderade skulden vid 1900 års slut ..... kr. 337,898,733: 33.

Depositionerna, eller det s. k. gamla 5-procent-lånet (ouppsägbara skulder till Södertelge stads kyrka och till skepparesocieteten i Stockholm) samt Göta kanals reparationsfond, hafva under året icke undergått någon förändring och utgöra ..... ,, 151,014: —

De af staten i sammanhang med *Vestkustbanans* förvärfvande öfvertagna *kommun- och obligationslån* hafva under år 1900 minskats:

kommunlånen från kr. 850,291: 24
 genom amortering

med ..... ,, 22,944: 52 kr. 827,346: 72

obligationslånet

från ..... kr. 1,244,000: —

genom amortering

med ..... ,, 21,000: — ,, 1,223,000: —

Härtill kommer å nämnda kommunlån vid 1900 års slut upplupen, icke förfallen ränta, hvilken tills vidare utbalanseras med samma belopp som motsvarande räntepost vid nästföregående års slut ..... ,, 19,040: 56

,, 2,069,387: 28

Till följd af förvärfvandet åt staten af *bandelen Örebro—Frövi* hafva, på sätt här nedan närmare förnäles, riksgäldskontorets skulder under år 1900 ökats med den enligt härom afslutadt kontrakt mot 4 procent ränta hos staten inestående köpeskillingsandel ..... ,, 3,000,000: —

Transport kr. 343,119,134: 61.

	Transport	kr. 343,119,134: 61
<i>Diverse skulder hafva, på sätt bilagan till denna berättelse i detalj utvisar, under året minskats med 4,464,730 kronor 72 öre till</i>		
	„	48,432,008: 98
Till följd häraf uppgingo riksgäldskontorets samtliga skulder vid 1900 års slut (de inom linien förda icke inräknade) till en summa af		
	kr.	391,551,143: 59
Då skulderna vid årets början, såsom förut blifvit omförd, utgjorde		
	„	372,650,207: 72,
hafva alltså riksgäldskontorets skulder under år 1900 ökats med		
	kr.	18,900,935: 87.
För bedömandet af riksgäldskontorets ställning bör från beloppet af kontorets skulder vid 1900 års slut		
	kr.	391,551,143: 59
dragas beloppet af kontorets vid samma tid egande fordringar och öfriga tillgångar		
	„	151,497,505: 67,
hvarefter återstår en skuld af		
	kr.	240,053,637: 92.
Motsvarande belopp utgjorde vid årets början		
	„	231,005,376: 54,
utvisande dessa siffror, att det belopp, hvarmed riksgäldskontorets skulder öfverstiga dess tillgångar, under år 1900 ökats med		
	kr.	9,048,261: 38.
Riksgäldskontorets inom linien balanserade skulder, som vid 1899 års slut utgjorde 30,254,314 kronor 4 öre, hafva icke undergått någon förändring under år 1900.		

1900 års ränte- och amorteringsanslag för de fonderade lånen hafva utgjort:

för 1880 års lån	kronor	5,058,132: 75.
„ 1886 „ „	„	2,318,168: 89.
„ 1887 „ „	„	1,756,782: —
„ 1888 „ „	„	753,333: 33.
„ 1890 „ „	„	1,509,253: 33.
„ 1894 „ „	„	672,300: —
„ 1899 „ „	„	1,260,000: —
	kronor	13,327,970: 30.

	Transport kronor	13,327,970: 30,
hvertill bör läggas anslag till extra amortering af statsskulden enligt 1899 års reglemente		
§ 3	kronor	132,000: —
och § 4	„	237,100: —
		„ 369,100: —
Summa anslag år 1900 till ränta och amortering af statsskulden	kronor	13,697,070: 30.

Genom dels fastsatta annuitetsbetalningar i enlighet med fastställda amorteringsplaner, dels försäljning af obligationer har riksgäldskontorets kapitalskuld för de *fonderade lånen* under år 1900 undergått följande förändringar:

	Kronor.	Kronor.
<i>1880 års till 3½ procent afstämplade lån, hvaraf utfärdats tre emissioner, hvar och en å 39,930,000 kronor, motsvarande 2,200,000 pund sterling eller 55,440,000 francs eller 44,880,000 riksmark, har amorterats med</i>	1,633,500: —	
<i>och derigenom minskats till</i>		97,029,900: —
<i>1886 års 3½ procent lån å 72,000,000 kronor eller 81,000,000 riksmark, hvaraf emitterats sammanlagdt 60,742,666 kronor 67 öre, har amorterats med</i> ...	287,111: 11.	
<i>och derigenom nedgått till</i>		57,886,666: 66.
<i>1887 års 3⁶/₁₀ procent lån, hvaraf vid 1900 års början var emitteradt ett belopp af 48,799,500 kronor, har under året icke undergått någon förändring, utan utgör fortfarande</i>		48,799,500: —
<i>1888 års 3 procent lån å ursprungligen 26,666,666 kronor 67 öre, motsvarande 30,000,000 riksmark eller 1,470,000 pund sterling eller 37,020,000 francs, hvaraf vid årets början återstod 25,111,111 kronor 11 öre, utgöres fortfarande af samma belopp</i>		25,111,111: 11.
Transport kronor	1,920,611: 11.	228,827,177: 77.

	Kronor.	Kronor.
Transport kronor	1,920,611: 11.	228,827,177: 77.
1890 års $3\frac{1}{2}$ procent lån å ursprungligen 35,555,555 kronor 56 öre, motsvarande 40,000,000 riksmark eller 1,960,000 pund sterling eller 49,360,000 francs, har amorterats med	369,777: 78	
och derigenom minskats till		32,371,555: 56.
1894 års 3 procent lån å 36,000,000 kronor, motsvarande 50,000,000 francs eller 1,980,000 pund sterling eller 40,400,000 riksmark, hvaraf hälften emitterats, ut- göres oförändradt af		18,000,000: —
1899 års $3\frac{1}{2}$ procent lån å 72,000,000 kronor, motsvarande 100,000,000 francs eller 3,960,000 pund sterling eller 80,800,000 riksmark, hvaraf hälften emitterats, utgöres oförändradt af		36,000,000: —
1900 års lån mot obligationer, förskrifna med $3\frac{1}{2}$ procent ränta, men försedda med påstämpling, att räntan till och med $\frac{15}{8}$ 1910 utgår efter 4 procent, har upplagts å 36,320,000 kronor, mot- svarande 2,000,000 pund sterling eller 40,800,000 riksmark eller 50,400,000 francs, hvaraf under år 1900 försålt obligationer å		22,700,000: —

Riksgäldskontorets kapitalskuld för
de fonderade lånen, hvaraf sålunda under
år 1900 amorterats 2,290,388: 89,
uppgick alltså vid samma års slut, som ofvan nämnts, till 337,898,733: 33.
Från den nu uppgifna skulden för de fonderade lånen böra dock
afdragas dels dessa låns amorteringsfonders behållningar vid 1900 års
slut, utgörande ..... kronor 3,478,305: 71,
dels ock fondens för extra amortering af stats-
skulden behållning vid samma tid 999,059: 14,
eller tillsammans ..... kronor 4,477,364: 85.

Förutom ofvan omförmälda amortering hafva under år 1900 veder-
börligen aförts de obligationer, hvilkas belopp, 40,500 riksmark, vid

verkställd utlottning enligt fastställd amorteringsplan fallit å den vid amorteringstiden icke utlemnade andel af 1886 års lån. Vid innevarande års början återstående beloppet af osålda, icke utlottade obligationer af nämnda lån uppgick till 11,769,500 riksmark.

De fonderade, ännu icke infriade lånen hafva under tiden till 1899 års slut amorterats med följande belopp, nemligen:

1880 års lån	kronor 21,716,475: —
1886 ” ”	” 2,856,000: —
1888 ” ”	” 1,555,555: 56.
1890 ” ”	” 3,184,000: —
eller tillhopa	kronor 29,312,030: 56.

Om härtill lägges beloppet af den amortering, som egt rum å de numera konverterade eller slutbetalda lånen af åren 1855, 1858, 1860, 1861, 1864, 1866, 1868, 1870, 1872, 1875, 1876 och 1878, hvilken amortering utgjort .....

”	40,421,669: 07,
---	-----------------

befinnes, att hela den hittills å den fonderade statsskulden verkställda amortering uppgår till...

kronor	69,733,699: 63.
--------	-----------------

Utom här ofvan specificerade skulder å 337,898,733 kronor 33 öre hade riksgäldskontoret vid 1900 års slut följande räntebärande skulder:

det s. k. 5-procentlånet	kronor 10,125: —
Gotha kanals mot 5 procent ränta inestående reparationsfond	” 140,889: —
kommun- och obligationslån, för hvilka staten i sammanhang med inköp af <i>Vestkustbanan</i> öfvertagit betalningsansvaret, nemligen:	
kommunlån med 5 procent ränta	” 695,399: 65
do ” 4,7 ” ”	” 131,947: 07
obligationslån ” 4 ” ”	” 1,223,000: —
samt den, enligt kontraktet om förvärfvande åt staten af <i>bandelen Örebro—Frövi</i> , mot 4 procent ränta inestående köpeskillingsandel	” 3,000,000: —

Summa kronor 5,201,360: 72.

Vid 1899 års slut hade *fonden för extra amortering af statsskulden* en behållning af .....

kronor	594,695: 77
--------	-------------

Transport kronor 594,695: 77

Transport kronor 594,695: 77.

Under år 1900 utgjorde fondens inkomster:

anslag enligt			
1899 års regle-			
mente § 3	... ..	kronor 132,000: —	
anslag enligt			
1899 års regle-			
mente § 4	.....	„ 237,100: —	369,100: —
räntor och kapitalvinst	.....	35,263: 37	kronor 404,363: 37
till följd hvaraf fondens behållning vid 1900 års			
slut uppgick till	.....		kronor 999,059: 14.
Häraf utgjorde upplupna, icke förfallna räntor	„	10,154: 20	
hvidan fondens kapitaltillgång belöpte sig till	.....	kronor 988,904: 94,	
placerad på följande sätt:			
svenska statens obligationer af år 1880 med $3\frac{1}{2}$ procent			
ränta	.....	kronor 21,417: —	
d:o d:o af år 1886 med $3\frac{1}{2}$ procent ränta å nomi-			
minelt 267,000 riksmark, bokförda till	„	230,642: 95	
d:o d:o af år 1888 med 3 procent ränta å nomi-			
nelt 613,000 riksmark, bokförda till	„	523,933: 99	
d:o d:o af år 1890 med $3\frac{1}{2}$ procent ränta å nomi-			
minelt 240,500 riksmark, bokförda till	„	203,897: 52	
d:o d:o af år 1894 med 3 procent ränta å nomi-			
nelt 13,500 francs, bokförda till	„	8,650: 80	
samt innestående å giroräkning i riksbanken	„	362: 68	
			kronor 988,904: 94.

Riksgäldskontorets fordringar och öfriga tillgångar.

(1900 års reglemente § 5).

Vid slutet af år 1899 utgjorde dessa fordringar och tillgångar		
(de inom linien förda oberäknade)	.....	kronor 141,644,831: 18
Under år 1900 hafva de ökats med	.....	„ 9,852,674: 49
och utgjorde således vid samma års slut	.....	kronor 151,497,505: 67.
Då det utdrag af riksgäldskontorets räkenskaper, hvilket fullmäg-		

tige såsom vanligt fogat vid denna berättelse för hvarje särskild post utvisar förändringen med dessa fordringar och tillgångar, få fullmäktige beträffande detaljerna häraf hänvisa till samma räkenskapsutdrag.

Jemlikt beslut af 1878 års Riksdag hade riksgäldskontoret under åren 1878 och 1879 öfvertagit af *Bergslagernas jernvägsaktiebolag* år 1874 utfärdade 5 procent obligationer å 6,753,600 kronor, hvaraf emellertid ett belopp af 765,000 kronor under åren 1879—1891 af bolaget utlottades och inlöstes. Återstående beloppet, 5,988,600 kronor, af ifrågavarande riksgäldskontoret tillhöriga obligationer har, efter skedd uppsägning, blifvit under innevarande januari månad infriadt.

Af till betalning förfallna annuiteter å de från riksgäldskontoret till kanal- och jernvägsanläggningars utförande samt till byggnader utgifna lån hafva nedan nämnda belopp ännu ej af vederbörande till riksgäldskontoret guldits å följande lån, nemligen:

Till Dalslands kanalaktiebolag.

Å detta lån, ursprungligen 800,000 kronor, skulle vid slutet af hvardera året 1899 och 1900 inbetalts en annuitet af 5 procent eller 40,000 kronor, tillsammans ..... kronor 80,000: —
hvaraf hittills inbetalts i afräkning å 1899 års annuitet ,, 2,519: 35
så att riksgäldskontorets förfallna fordran utgör ..... kronor 77,480: 65

Under år 1900 inbetalades å 1897—1899 års annuiteter 55,000 kronor.

Vid 1899 års slut utgjorde riksgäldskontorets förfallna fordran kronor 92,480: 65.

Till Kinda kanalaktiebolag.

Å detta lån, ursprungligen 437,500 kronor, skulle vid slutet af hvardera af åren 1890—1900 inbetalts en annuitet af 5 procent eller 21,875 kronor, tillsammans ..... kronor 240,625: —
hvaraf hittills inbetalts i afräkning å 1890 års annuitet ,, 21,200: 08
så att riksgäldskontorets förfallna fordran utgör..... kronor 219,424: 92.

Under år 1900 inbetalades å 1889 och 1890 års annuiteter 21,875 kronor.

Vid 1899 års slut utgjorde riksgäldskontorets förfallna fordran kronor 219,424: 92.

Till Vestervik—Åtvidaberg—Bersbo jernvägsaktiebolag.

Å detta lån, ursprungligen 1,865,000 kronor, skulle vid 1900 års slut inbetalts en annuitet af 5 procent eller ..... kronor 93,250: —
hvaraf hittills inbetalts ..... „ 40,000: —
så att riksgäldskontorets förfallna fordran utgör ..... kronor 53,250: —.

Under år 1900 inbetalades å 1899 och 1900 års annuiteter jemte öfverränta kronor 99,210: 36.

Vid 1899 års slut utgjorde riksgäldskontorets förfallna fordran kronor 58,250.

Till Hultsfred—Vesterviks jernvägsaktiebolag.

Å detta lån, ursprungligen 1,750,000 kronor, skulle vid slutet af hvarterdera af åren 1897—1900 inbetalts en annuitet af 5 procent eller 87,500 kronor, tillsammans ..... kronor 350,000: —
hvaraf hittills inbetalts i afräkning å 1897—1899

års annuiteter ..... „ 209,384: 17
så att riksgäldskontorets förfallna fordran utgör ..... kronor 140,615: 83

Under år 1900 inbetalades å 1897—1899 års annuiteter jemte öfverränta ..... „ 97,009: 67.

Vid 1899 års slut utgjorde riksgäldskontorets förfallna fordran kronor 144,464: 01.

Till Vislanda—Bolmens jernvägsaktiebolag.

Å detta lån, ursprungligen 785,000 kronor, skulle vid slutet af år 1886 inbetalts en annuitet af
5 1/2 procent eller ..... kronor 43,175: —
och åren 1887—1900 en annui-
tet af 5 procent eller 39,250
kronor, tillsammans..... „ 549,500: — kronor 592,675: —

Transport kronor 592,675: —

	Transport kronor	592,675: —
hvaraf hittills inbetalts i afräkning å 1886 och 1887		
annuiteter	„	39,507: 50
så att riksgäldskontorets förfallna fordran utgör.....	kronor	553,167: 50
jemte till 1900 års slut upplupen öfverränta	„	228,674: 42
eller tillsammans	kronor	781,841: 92.
Under år 1900 inbetalades i afräkning å förfallen öfverränta 10,000 kronor.		
Vid 1899 års slut utgjorde riksgäldskontorets förfallna fordran kronor	513,917: 50	
jemte öfverränta	„	212,978: 55
	kronor	726,896: 05.

Till Lenna—Norrtelje jernvägsaktiebolag.

Å detta lån, ursprungligen 750,000 kronor, hvaraf utbetalts endast kronor 746,197: 94, skulle under år 1888 inbetalts 4 1/2 procent ränta å lyftade belopp	kronor	33,578: 91
kapitalaftalbening		
och ränta år 1889	„	35,661: 66
annuiteter den 1 januari 1890—den 1 januari 1901 å 5 procent eller kronor		69,240: 57
37,309: 90 tillsammans	447,718: 80	kronor 516,959: 37
hvaraf hittills inbetalts i afräkning å 1888 års ränta	„	17,000: —
så att riksgäldskontorets förfallna fordran utgör ...	kronor	499,959: 37
jemte öfverränta	„	181,583: 32
eller tillsammans	kronor	681,542: 69.
Under år 1900 inbetalades i afräkning å förfallen öfverränta 5,000 kronor.		
Den 1 januari 1900 utgjorde riksgäldskontorets förfallna fordran kronor	462,649: 47	
jemte öfverränta	„	163,456: 03
	kronor	626,105: 50.

Till Siljans jernvägsaktiebolag.

Å detta lån, ursprungligen 950,000 kronor, skulle den 1 januari hvardera af åren 1898—1901 inbetalts en annuitet af 5 procent eller 47,500 kronor, tillsammans	kronor	190,000: —
	Transport kronor	190,000: —

	Transport kronor	190,000: —
hvaraf hittills inbetalts å 1898—1900 års annuiteter	„	91,178: 10
så att riksgäldskontorets förfallna fordran utgör	kronor	98,821: 90.
Den 29 maj 1900 inbetalades kronor	15,000: —	
och den 2 januari 1901	„	20,000: —
i afräkning å 1899 och 1900 års räntebetalningar jemte öfverränta.	kronor	35,000: —
Den 1 januari 1900 utgjorde riksgäldskontorets förfallna fordran		
kronor	82,579: 59.	

Till Svartelfs jernvägsaktiebolag.

Å detta lån, ursprungligen 341,000 kronor, skulle den 1 januari hvardera af åren 1892—1901 inbetalts en annuitet af 5 procent eller 17,050 kronor, tillsammans	kronor	170,500: —
hvilket belopp jemte öfverränta	„	41,918: 13
eller tillsammans	kronor	212,418: 13
utgör riksgäldskontorets förfallna fordran.		
Den 1 januari 1900 utgjorde riksgäldskontorets förfallna fordran	kronor	153,450: —
jemte öfverränta	„	34,248: 11.
	kronor	187,698: 11.

Till Mariestad—Kinnekulle jernvägsaktiebolag.

Å detta lån, ursprungligen 305,000 kronor, skulle den 1 juli 1900 inbetalts en annuitet af 5 procent eller	kronor	15,250: —
hvaraf hittills inbetalts i afräkning	„	4,620: 87
så att riksgäldskontorets förfallna fordran utgör	kronor	10,629: 13.
Under år 1900 inbetalades å 1899 och 1900 års anuiteter jemte öfverränta	kronor	5,384: 92.
Vid 1899 års slut utgjorde riksgäldskontorets förfallna fordran	kronor	377: 01.
jemte öfverränta	„	—: 05.
	kronor	377: 06.

Till Hernösand—Sollefteå jernvägsaktiebolag.

Å detta lån, ursprungligen 2,350,000 kronor, skulle den 1 oktober hvarterda af åren 1897—1900 inbetalts en annuitet af 5 procent eller 117,500 kronor, tillsammans	kronor	470,000: —
hvaraf hittills inbetalts å 1897—1899 års annuiteter ..	„	250,704: 47
så att riksgäldskontorets förfallna fordran utgör ...	kronor	219,295: 53.
Under år 1900 inbetalades å 1898 och 1899 års annuiteter jemte öfverränta	„	117,500: —
Vid 1899 års slut utgjorde riksgäldskontorets förfallna fordran	kronor	210,601: 74
jemte öfverränta	„	29: 25
	kronor	210,630: 99.

Till Hesselholm—Markaryds jernvägsaktiebolag,

som öfvertagit betalningsskyldigheten för det till anläggning af jernväg mellan Vittsjö och Hesselholm utgifna lån.

Å detta lån, ursprungligen 404,000 kronor, skulle den 1 oktober hvartera året 1899 och 1900 inbetalts en annuitet af 5 procent eller 20,200 kronor, tillsammans	kronor	40,400: —
hvaraf hittills inbetalts	„	202: 62
så att riksgäldskontorets förfallna fordran utgör	kronor	40,197: 38
jemte öfverränta	„	1,496: 75
eller tillsammans	kronor	41,694: 13.
Vid 1899 års slut utgjorde riksgäldskontorets förfallna fordran	kronor	19,997: 38
jemte öfverränta	„	247: 19
	„	20,244: 57.

Till Norra Södermanlands jernvägsaktiebolag.

Å detta lån, ursprungligen 1,800,000 kronor, skulle den 1 oktober 1900 inbetalts en annuitet af 5 procent eller	kronor	90,000: —
hvilket belopp jemte öfverränta	„	1,112: 50
eller tillsammans	kronor	91,112: 50
utgör riksgäldskontorets förfallna fordran.		

Till seminarium för bildande af lärarinnor i Stockholm.

Å detta lån, ursprungligen 59,000 kronor, skulle den 2 januari 1901 inbetalts en annuitet af 5 procent eller ..... kronor 2,950: —
hvilket belopp utgör riksgäldskontorets förfallna fordran.

Till Skara domkapitel,

för förändring och tillbyggnad af elementarläroverksbyggnaden i nämnda stad.

Å detta lån, ursprungligen 40,000 kronor, skulle den $\frac{39}{1}$ och den $\frac{7}{8}$ hvardera af åren 1896—1900 inbetalts en annuitet af 5 procent eller 2,000 kronor, tillsammans ..... kronor 10,000: —
hvaraf hittills inbetalts i afräkning å 1896 års annuitet „ 1,515: 75,
så att riksgäldskontorets förfallna fordran utgör ..... kronor 8,484: 25.

Under år 1900 inbetalades i ytterligare afräkning å 1896 års annuitet 1,500 kronor.

Vid 1899 års slut utgjorde riksgäldskontorets förfallna fordran kronor 7,984: 25.

Vid jmförelse mellan förestående icke inbetalda förfallna annuiteter och räntor, uppgående den 1 januari 1901 till ..... kronor 2,184,776: 46,
och samma dag 1900 obetalda förfallna annuiteter
och räntor ..... „ 2,031,872: 33,
visar sig, att riksgäldskontorets obetalda förfallna
fordringar under år 1900, med tillägg af den
1 januari 1901 förfallna obetalda annuiteter,
ökats med ..... kronor 152,904: 13.

I dessa resterande belopp ingå icke debiterade obetalda öfver-
räntor, som vid 1900 års slut uppgingo till ..... kronor 454,785: 12.

Riksgäldskontorets inom linien balanserade tillgångar hafva under år 1900 icke undergått någon förändring. De utgöra fortfarande 30,195,000 kronor.

Till betalning från riksgäldskontoret anvisade statsutgifter.

(1900 års reglemente §§ 6—19.)

Till inköp af *Hallsberg—Motala—Mjölby jernväg* beviljade Riksdagen år 1879 en summa af 4,000,000 kronor. Häraf hafva i vederbörlig ordning lyftats 3,999,269 kronor 69 öre, hvaremot återstoden, 730 kronor 31 öre, ännu inestår i riksgäldskontoret.

Till inköp af *jernvägen mellan Luleå och gränsen mot Norge* för en köpeskillning af högst 6,750,000 kronor anvisade 1890 års Riksdag till Kongl. Maj:ts förfogande ej mindre nämnda belopp än äfven för bestridande af omkostnader vid köpet 250,000 kronor, eller tillsammans högst 7,000,000 kronor, att utgå från riksgäldskontoret, med rätt för Kongl. Maj:t att lyfta beloppen, när Kongl. Maj:t funne sådant nödigt.

Såsom köpeskillning för *jernvägen utbetalades* under år 1891 af det för sådant ändamål anvisade anslaget 6,500,000 kronor. Af det för bestridande af omkostnaderna vid köpet afsedda anslaget å 250,000 kronor har under åren 1892—1898 i riksgäldskontoret lyftats dels enligt Kongl. Maj:ts dispositioner och dels på grund af särskildt medgifvande af 1898 års Riksdag tillsammans 200,015 kronor 49 öre, hvaremot återstoden 49,984 kronor 51 öre ännu inestår i riksgäldskontoret.

Till fortsättning af *statsbanan mellan Gellivare och riksgränsen* har 1899 års Riksdag för år 1900 beviljat och till utgående från riksgäldskontoret anvisat 4,000,000 kronor.

Under tiden januari—april 1900 har riksgäldskontoret till jernvägsstyrelsen i särskilda poster utbetalt det sålunda anvisade anslaget.

För samma ändamål har 1900 års Riksdag för år 1901 beviljat och till utgående från riksgäldskontoret anvisat 10,100,000 kronor.

Af detta anslag har riksgäldskontoret under innevarande januari månad till jernvägsstyrelsen utbetalt tillsammans 5,150,000 kronor.

Till fortsättning af *statsbanan från Göteborg till Skee* har 1899 års Riksdag för år 1900 beviljat och till utgående från riksgäldskontoret anvisat 2,000,000 kronor.

Häraf har riksgäldskontoret till jernvägsstyrelsen i särskilda poster

utbetalt under år 1900 1,000,000 kronor och under innevarande januari månad 500,000 kronor, eller tillsammans 1,500,000 kronor, hvaremot återstoden, 500,000 kronor, ännu i riksgäldskontoret innestå.

För samma ändamål har 1900 års Riksdag för innevarande år beviljat och till utgående från riksgäldskontoret anvisat likaledes 2,000,000 kronor.

Af sistnämnda anslag har ännu ej något belopp blifvit lyftadt.

Riksdagen har år 1899 ej mindre bemyndigat riksgäldskontoret att enligt bestämmelserna i ett vid statsrådsprotokollet öfver civilären den den 6 mars 1899 fogadt förslagskontrakt angående *förvärfvande för svenska statens räkning af bandelen Örebro—Frövi af Örebro—Köpings jernväg* fullgöra liqviden af köpeskillingen med tillhörande räntebetalning samt utbetala godtgörelse för anläggning af ett förbindelsespår vid Frövi, än äfven för år 1900 anvisat

till kompletteringsarbeten å bandelen Örebro—Frövi kronor	237,500: —
„ inköp af rullande materiel för linien Spånga— Frövi—Örebro	„ 300,000: —
„ fullbordande af statsbanan mellan Krylbo och Frövi jemte spårutvidgningar i Örebro	„ 500,000: —
eller tillsammans kronor	1,037,500 —

att utgå af riksgäldskontoret.

Nämnda anslag å tillsammans 1,037,500 kronor hafva under tiden januari—juni 1900 enligt Kongl. Maj:ts disposition utbetalts till jernvägsstyrelsen.

Sedan ofvanberörda förslagskontrakt angående förvärfvande åt staten af bandelen Örebro—Frövi blifvit enligt kongl. bref af den 26 maj 1899 samt skrivelser från jernvägsstyrelsen af den 6 september och den 9 oktober samma år godkändt såväl af Kongl. Maj:t som ock af säljaren Örebro—Köpings jernvägsaktiebolag, har riksgäldskontoret i enlighet med kontraktets bestämmelser under januari och juni 1900 till nämnda bolag utbetalt

<i>dels</i> för anläggning genom bolagets försorg af en spårförbindelse vid Frövi	kronor 98,200: —
<i>dels</i> ock i afräkning å den till 3,160,000 kronor bestämda köpeskillingen	„ 160,000 —
	kronor 258,200: —.

Jemlikt kontraktet skall återstående delen af köpeskillingen, eller 3,000,000 kronor, mot 4 procent årlig ränta, som gäldas den 20 december hvarje år, innestå hos svenska staten till och med den 20

december 1907, hvarefter sagda belopp, å hvilket svenska staten under inga förhållanden har skyldighet att gälda ränta för längre tid än till utgången af år 1907, i riksgäldskontorets kassa utbetalas till bolaget mot det att bolaget med behörigt bevis styrker, att den inteckning, som fastställts till säkerhet för ett af bolaget enligt kontrakt med Skandinaviska kreditaktiebolaget af den 19 november 1897 upptaget obligationslån å 6,000,000 kronor, blifvit dödad i hvad den inköpta bandelen angår.

Å berörda köpeskillingsandel, som, enligt hvad ofvan meddelats, upptagits bland riksgäldskontorets skulder, har kontoret den 20 sistlidne december erlagt ett års ränta räknad från den 1 januari 1900, då tillträdet af den inköpta bandelen enligt kontraktet skedde.

Nästlidna års Riksdag har till *statsbanan mellan Krylbo och Örebro* för år 1901 beviljat och till utgående från riksgäldskontoret anvisat: för kompletteringsarbeten å bandelen Krylbo—Frövi kronor 1,670,000:—

„ vaxel- och säkerhetsanordningar vid stationer	„	117,000:—
och mötesplatser	„	117,000:—
eller tillsammans kronor		1,787,000:—

Sistnämnda belopp, 1,787,000 kronor, har under innevarande januari månad utbetalts till jernvägsstyrelsen.

Till *låneunderstöd för enskilda jernvägar* beviljade 1896 års Riksdag 7,500,000 kronor att utgå under fem år från och med år 1897 med 1,500,000 kronor årligen. Af denna fond har Kongl. Maj:t tilldelat: Klintehamn—Roma jernvägsaktiebolag ..... kronor 214,000:—

(Detta till bolaget utbetalda statslån har sedermera af Kongl. Maj:t, med anledning af bolaget medgifven befrielse från utförandet af en i kostnadsförslaget upptagen anläggning, nedsatts med 750 kronor, som bolaget har att till riksgäldskontoret återbetala.)

Markaryd—Veinge jernvägsaktiebolag	„	563,000:—
Östra Blekinge jernvägsaktiebolag	„	537,500:—
Sala—Gysinge—Gefle jernvägsaktiebolag	„	1,545,500:—
Gotlands jernvägsaktiebolag för anläggning af jernväg mellan Vestkinda och Tingstäde		kronor 120,000:—
hvilket belopp Kongl. Maj:t dock sedermera nedsatt till	„	119,000:—

Transport kronor 2,979,000:—

	Transport kronor	2,979,000: —
Östra Centralbanans jernvägsaktiebolag	„	1,710,000: —
Slite—Roma jernvägsaktiebolag	„	340,000: —
Aktiebolag för anläggning af jernväg mellan Holtsljunga och Limmared	„	505,000: —
		<hr/> kronor 5,534,000: —

Af dessa lån har hittills från riksgäldskontoret utbetalts:

till Klintehamn—Roma jernvägsaktiebolag	kronor	214,000: —
„ Markaryd—Veinge jernvägsaktiebolag	„	561,000: —
„ Östra Blekinge jernvägsaktiebolag	„	537,500: —
„ Sala—Gysinge—Gefle jernvägsaktiebolag	„	1,030,000: —
„ Gotlands jernvägsaktiebolag	„	80,000: —
„ Östra Centralbanans jernvägsaktiebolag	„	1,138,000: —
„ Slite—Roma jernvägsaktiebolag	„	226,600: —
		<hr/> kronor 3,787,100: —.

Härförutom har 1900 års Riksdag beviljat och stält till Kongl. Maj:ts förfogande ett belopp af 4,795,000 kronor, att anvisas såsom *lån åt Borås—Alfvesta jernvägsaktiebolag* för utförande af jernvägsanläggning mellan Borås och Alfvesta och utgå med ena hälften under år 1901 och andra hälften under år 1902; och har af berörda belopp den del, 2,397,500 kronor, som skall under år 1901 utgå, blifvit af Riksdagen å riksgäldskontoret anvisad, att enligt Kongl. Maj:ts disposition utbetalas.

Någon anvisning å detta anslag har ännu ej skett.

Till betäckande af anvisningar å den af 1883 års Riksdag beslutade *odlingslånefonden* hafva erforderliga fyllnadsbelopp för åren 1885—1888 af riksgäldskontoret inbetalts till statskontoret med 2,675,355 kronor 91 öre. Härjemte hafva, jemlikt 1888 års Riksdags beslut, anvisats följande fyllnadsbelopp, nemligen:

för år 1889	kronor	365,406: 34
„ „ 1890	„	97,730: 12
„ „ 1891	„	643,777: 79
„ „ 1892	„	609,796: 99
„ „ 1893	„	661,595: 47
		<hr/> kronor 2,378,306: 71.

Häraf har statskontoret lyft beloppen för åren 1889—1892, tillhoppa 1,716,711 kronor 24 öre, samt 150,000 kronor af beloppet för år 1893, och sålunda för odlingslånefonden inalles 4,542,067 kronor 15 öre.

Den ränta, statskontoret har att för ifrågavarande försträckningar godtgöra riksgäldskontoret, är för de belopp, hvilka blifvit öfverlemnade före utgången af år 1889, bestämd till 4 procent för år, och för de belopp, som öfverlemnats under åren 1890 och 1891, till $3\frac{3}{4}$ procent för år. Räntan å de belopp, hvilka för fondens räkning inbetalts till statskontoret under åren 1892 och 1893, är bestämd till 4 procent för år, men räntan å de under åren 1894, 1895 och 1896 öfverlemnade beloppen till $3\frac{3}{4}$ procent för år. Till följd häraf skall statskontoret erlægga

4 procents ränta å	kronor 3,056,764: 32
och $3\frac{3}{4}$ " " "	" 1,485,302: 83
	<hr/> kronor 4,542,067: 15.

Af de enligt 1893 års Riksdags beslut anvisade fyllnadsbeloppen för åren 1894, 1895 och 1896, utgörande 32,446 kronor 1 öre, 63,301 kronor 73 öre och 116,604 kronor 47 öre, har ännu icke något blifvit lyft.

För fortsatt utveckling af statens telefonväsende hade fullmäktige vid 1900 års början, enligt beslut af 1891—1899 års Riksdagar, tillhandahållit telegrafstyrelsen lånebelopp å tillsammans 8,250,000 kronor, hvaraf 4,750,000 kronor mot 4 procent ränta och 3,500,000 kronor mot $3\frac{3}{4}$ procent ränta.

Sedan 1900 års Riksdag bemyndigat fullmäktige att för enahanda ändamål tillhandahålla telegrafstyrelsen ytterligare lånemedel å 1,000,000 kronor, har styrelsen i riksgäldskontoret lyft:

1900 i juni.....	kronor 500,000: —
" " oktober.....	" 300,000: —
" " december	" 200,000: —
	<hr/> kronor 1,000,000: —.

hvarå den årliga räntan enligt fullmäktiges bestämmande utgår med 4 procent.

Af de erhållna lånen har telegrafstyrelsen hittills återbetalt:

af 1891 års lånebelopp	kronor 750,000: —
” 1892 ” ”	” 650,000: —
” 1893 ” ”	” 550,000: —
” 1894 ” ”	” 337,500: —
” 1895 ” ”	” 262,500: —
” 1896 ” ”	” 187,500: —
” 1897 ” ”	” 150,000: —
” 1898 ” ”	” 50,000: —
	<hr/>
	kronor 2,937,500: —.

Telegrafstyrelsens skuld till riksgäldskontoret för ifrågavarande lån uppgår alltså för närvarande till 6,312,500 kronor.

Kassaförstärkning åt statskontoret.

(1900 års reglemente § 20.)

Sådan kassaförstärkning har icke ifrågakommit under den tid, denna berättelse omfattar.

Af statskontoret till riksgäldskontoret öfverlemnade kassabehållningar.

(1900 års reglemente § 39.)

Då fullmäktiges berättelse till 1900 års Riksdag afgafs, innehade riksgäldskontoret från statskontoret till förvaltning öfverlemnade belopp å tillsammans .....

kronor 43,000,000: —.

Under år 1900 har statskontoret för förvaltning ytterligare öfverlemnat:

i februari	kronor 3,000,000: —
i mars	” 2,000,000: —
i april	” 3,000,000: —
i maj	” 2,000,000: —
i december	” 4,000,000: —
	<hr/>
	” 14,000,000: —

kronor 57,000,000: —

hvaraf emellertid återbetalts:

1900 i januari	kronor	4,000,000: —	
” i juni	”	2,000,000: —	
” i juli	”	4,000,000: —	
” i september	”	2,000,000: —	
1901 i januari	”	4,000,000: —	kronor 16,000,000: —
så att för närvarande innestå	kronor		41,000,000: —

Af dessa medel äro 13,000,000 kronor hos riksgäldskontoret deponerade på en månads uppsägning, 8,000,000 kronor på tre och 20,000,000 kronor på fyra månaders uppsägning.

På riksgäldskontoret anvisade kreditiv.

(1900 års reglemente §§ 21—24.)

Någon lyftning af berörda kreditiv har under den tid, denna berättelse omfattar, icke egt rum.

Af statskontoret utbetalda, i riksstaten uppförda anslag.

(1900 års reglemente § 40.)

Till bestridande af riksdags- och revisionskostnader samt aflönningar äfvensom till räntor å statsskulden och afbetalningar å de fonderade statslånen har riksgäldskontoret under år 1900 fått från statskontoret emottaga:

i januari	kronor	7,000,000: —
i februari	”	3,846,800: —
		kronor 10,846,800: —

I afräkning å 1901 års anslag för nämnda ändamål har statskontoret under innevarande månad levererat 8,000,000 kronor.

Riksdagskostnader.

(1900 års reglemente § 25.)

Enligt till 1900 års slut sig sträckande redovisning öfver kostnaderna för samma års riksdag hafva dessa uppgått till följande belopp:

arfvoden och resekostnadsersättning till Andra Kam- marens ledamöter	kronor	291,244: —
arfvoden och dagtraktamenten till kansli- och vakt- betjening	„	144,212: 58
tryckpapper, trycknings- och häftningskostnader ...	„	167,205: 69
diverse utgifter	„	36,568: 15
	Summa kronor	639,230: 42

Riksgäldskontorets inkomster och kassaräkning.

(1900 års reglemente §§ 36—48.)

De under år 1900 till riksgäldskontorets kassaräkning influtna medel, behållningen vid årets början, 10,517,470 kronor 15 öre oberäknad, hafva uppgått till .....

..... kronor	52,921,137: 70.
Samma räknings utgifter under året hafva utgjort	„ 52,371,360: 16.

utvisande dessa summor en omsättning å riksgäldskontorets kassaräkning under år 1900 af kronor 105,292,497: 86.

För beskaffenheten och beloppet af de förnämsta bland dessa utgifter är å behöriga ställen i denna berättelse redogjordt.

De hufvudsakligaste *inkomst*-posterna hafva utgjorts af:

kapital- och ränteinbetalningar å till vissa be- stämda ändamål utgifna lån	kronor	4,603,128: 86.
inbetalning af tills vidare förräntade medel jemte ränta derå	„	6,614,122: 64.
återbetalning af i riksbanken å särskild deposi- tionsräkning insatta medel	„	6,000,000: —
af statskontoret levererad anslag till riksdags- kostnader, annuiteter m. m.	„	10,846,800: —
till förvaltning från statskontoret öfverlemnade kassabehållningar	„	14,000,000: —

Riksgäldskontorets utlåning.

(1900 års reglemente § 46).

Såsom i den af fullmäktige till nästlidna års Riksdag afgifna berättelsen omförmäldes, voro af de under riksgäldskontorets förvaltning stående medel vid 1900 års början 6,000,000 kronor insatta å särskild depositionsräkning i riksbanken. Efter skedda uppsägningar har denna summa blifvit under år 1900 till riksgäldskontoret återbetald. Deremot har riksgäldskontoret under året af sina i utlandet placerade valutor till riksbanken på viss tid öfverlemnadt 8,000,000 riksmark, hvarför banken å särskild depositionsräkning godtskrifvit kontoret med 7,120,000 kronor.

I öfrigt hafva, i den mån behållningarna och riksgäldskontorets utgifter sådant medgifvit, kontorets tillgångar genom utlåning samt uppköp af obligationer gjorts räntebärande; och hafva i sådant hänseende från riksgäldskontorets kassaräkning under år 1900 utlemnats tillsammans 5,700,000 kronor.

Vid 1900 års slut utestående *tills vidare förräntade medel* utgjorde i kapital:

riksgäldskontorets medel:

inom landet mot reverser och depositionsbevis	kronor	14,287,000: —
i utländska valutor	„	25,066,666: 67.
mot uppköpta obligationer	„	639,115: 22.
	Summa kronor	39,992,781: 89.

liquidations- och amortissemensfondernas medel:

inom landet mot reverser	kronor	300,000: —
hos utländsk bank	„	273,662: 91.
mot uppköpta obligationer	„	2,115,052: 07.
	Summa kronor	2,688,714: 98.

Den genom riksgäldskontorets ifrågavarande lånerörelse för år 1900 uppkomna vinst utgör:

för riksgäldskontoret	kronor	1,713,546: 92.
„ liquidations- och amortissemensfonderna	„	109,044: 37.
	Summa kronor	1,822,591: 29.

Riksgäldskontorets upplåning.

På grund af 44 § i det för riksgäldskontoret gällande reglemente beslöto fullmäktige den 28 juni 1900 att utfärda den 15 augusti samma år daterade svenska statsränteobligationer i kronor, pund sterling, riksmark och francs samt träffade förstnämnda dag aftal med aktiebolaget Stockholms Handelsbank och bankfirman M. M. Warburg & C:o i Hamburg om försäljning af nominelt 2,000,000 pund sterling, motsvarande 36,320,000 kronor eller 40,800,000 riksmark eller 50,400,000 francs, af dessa obligationer, förskrifna med 3 1/2 procent årlig ränta men försedda med påstämpling att räntan till och med den 15 augusti 1910 utgår efter 4 procent för år. Riksdagens senast församlade revisorer hafva i sin berättelse om riksgäldskontoret lemnat en utförlig redogörelse för denna lånetransaktion samt dervid äfven meddelat, huru som — sedan hälften, eller en million pund sterling, af ifrågavarande lån blifvit af nämnda låneförmedlare placerad och redovisad — deras förberörda, till viss tid begränsade försäljningsuppdrag den 25 sistlidne oktober af fullmäktige förnyats för låneåterstoden, dock med förbehåll att uppdraget skulle upphöra, så vidt försäljningen ej uppginge till minst 250,000 pund under tiden intill 1900 års utgång samt derefter till minst 250,000 pund för hvarje följande kalendermånad. Med erinran härom få fullmäktige nu tillkännagifva, att låneförmedlarne ej mindre under sistlidne november och december månader lemnat redovisning för försålda obligationer af lånet å tillsammans 250,000 pund sterling, än äfven under innevarande månad gjort anmälan om verkställd placering af ytterligare 250,000 pund sterling deraf.

Angående det fullmäktige gemensamt med fullmäktige i riksbanken
lemnade uppdrag i fråga om uppförande å Helgeandsholmen af riks-
dags- och riksbankshus få fullmäktige åberopa den särskilda berättelse,
fullmäktige i riksbanken och i riksgäldskontoret deröfver afgifva.

Stockholm den 18 januari 1901.

ALB. ANDERSON.

EDW. SEDERHOLM.
W. ODELBERG.

OTTO M. HÖGLUND.
G. F. ÖSTBERG.

J. JOHANSSON.
MAGNUS UNGER.

H. Sederholm.

Riksgäldskontorets balanserade tillgångar

Den 1 Januari			Den 31 December	
Kronor	öre		Kronor	öre
Debet.				
<i>Tillgångar:</i>				
<i>Fordringar för utgifna lån:</i>				
		Kapital.		
469,709	79	Byggnadslån	448,049:	45
785,651	70	Tomtregleringslån	772,318:	41
558,774	34	Lån för kanal- och slussanläggningar	498,662:	57
43,871,147	81	„ „ jernvägsanläggningar	44,350,306:	78
6,300,000	—	„ till kongl. telegrafstyrelsen	6,675,000:	—
4,542,067	15	Fordran af odlingslånefonden	4,542,067:	15
15,109,245	36	Tills vidare förräntade medel	14,926,115:	22
6,000,000	—	Hos Sveriges riksbank i särskild depositions- räkning	7,120,000:	—
25,000,000	—	Lån till Sveriges riksbank	25,000,000:	—
		= 102,636,596:		
		15. =	104,332,519	68
5,434,771	57	Räntor å förestående lån utbalanseras oförändrade	5,434,771	57
15,212,268	52	Hos banker och bankirhus i utlandet till förräntning inestående medel	25,167,824	08
3,689,614	24	För annuitetslikvider uppköpta valutor	1,007,361	90
55,621	47	Fordran hos Nordtyska Banken i Hamburg	—	—
13,571	58	Dito hos Banque de Paris & des Pays Bas i Paris	—	—
115,647	41	Dito hos herrar C. I. Hambro & Son i London	—	—
22,888	75	Dito hos Crédit Lyonnais i Paris	8,290	35
		= 207,729:		
1,754,825	45	De konverterade lånens likvidations- och amortisse- mentsfond	1,754,825:	45
1,010,735	63	De fonderade lånens likvidations- och amortisse- mentsfonder	1,010,735:	63
580,444	63	Fonden för amortering af 1894 års lån	712,744:	63
594,695	77	Fonden för extra amortering af statsskulden	999,059:	14
		= 3,940,701:		
		48 =	4,477,364	85
319	87	Fordran af likvidations- och amortissementsfonderna	—	—
1,006	25	Oredovisade medel, afsedda till inlösen af obligationer och kuponger af Skåne—Hallands jernvägsaktiebolags obligations- lån	—	—
131,123,007	29		Transport 140,428,132	32

och skulder vid 1900 års början och slut.

Den 1 Januari		Den 31 December	
Kronor	öre	Kronor	öre
Kredit.			
<i>Skulder:</i>			
<i>Fonderade lån:</i>			
98,663,400 —		1880 års lån	97,029,900: —
58,173,777 77		1886 " "	57,886,666: 66
48,799,500 —		1887 " "	48,799,500: —
25,111,111 11		1888 " "	25,111,111: 11
32,741,333 34		1890 " "	32,371,555: 56
18,000,000 —		1894 " "	18,000,000: —
36,000,000 —		1899 " "	36,000,000: —
		1900 " "	22,700,000: —
		= 317,489,122: 22 =	337,898,733 33
<i>Icke fonderade lån:</i>			
10,125 —		Gamla 5-procent lånet	10,125: —
140,889 —		Göta kanals reparationsfond	140,889: —
		= 151,014 =	151,014 —
<i>I sammanhang med Vestkustbanans inköp af staten öfvertagna kommun- och obligationslån:</i>			
850,291 24		Kommunlån	827,346: 72
1,244,000 —		Malmö—Billesholms jernvägs- aktiebolags obligationslån	1,223,000: — 2,050,346: 72
19,040 56		Räntor utbalanseras oförändrade	19,040: 56
		= 2,113,331: 80 =	2,069,387 28
		Aterstående, den 29 ^{de} 1907 förfallande köpeskillingen för ban- delen Örebro Frövi af Örebro—Köpings jernväg	3,000,000
<i>Diverse skulder:</i>			
1,286,014 68		Å anslagen till riksdags- och revisionskostnader, aflöningar, annu- iteter och räntor, återbäring (approximativt)	1,548,911: 32
50,000,000 —		Af kongl. statskontoret till riksgäldskontorets förvaltning öfverlemnade kassabehållningar	45,000,000: —
769,252 68		För undsättningar vid jmissväxter eller felslagna skördar afsedda medel	767,991: 84
371,808,735 88		Transport	47,316,903: 16
			343,119,134 61

Den 1 Januari			Den 31 December	
Kronor	öre		Kronor	öre
131,123,007	29		140,428,132	32
4,172	30	<i>I riksgäldskontorets kassa kontant inestående medel:</i>		
181	44	Förskott till riksdagskostnader	875: 54	
		” ” kontorsexpenser	1,250: 12	2,125 66
		= 4,353: 74 =		
10,517,470	16	Behållning å riksgäldskontorets giroräkning i riksbanken		11,067,247 69
231,005,376	54	<i>Kapitalräkningen:</i>		
		Skulder utöfver tillgångar		240,053,637 92
		<i>Inom linien balanserade tillgångar:</i>		
		105,000: — Brandförsäkringsvärdet af Riksdagens hus	105,000: —	
		90,000: — Bokföringsvärdet af Riksgäldskontorets hus	90,000: —	
		30,000,000: — Allmänna hypoteksbankens grundfond	30,000,000: —	
		30,195,000: —	Kronor 30,195,000: —	
372,650,207	72		Summa kronor 391,551,143	59

Den 1 Januari			Den 31 December	
Kronor	öre		Kronor	öre
371,808,735	38	Transport	47,316,903	16
779,623	14	Köpeskillingar för försålda mindre kronolägenheter	55,564	51
8,280	—	Utelöpande, förfallna obligationer af 1891 års tillfälliga lån	8,280	—
1,006	25	Utelöpande förfallna obligationer och kuponger af Skåne—Hallands jernvägsaktiebolags obligationslån	—	—
730	31	Å anvisade medel för inköp af Hallsberg—Motala—Mjölby jernväg	730	31
49,984	51	Återstoden af vid 1890 års riksdag anvisade medel för inköp af jernvägen mellan Luleå och norska gränsen	49,984	51
		Återstoden af vid 1899 års riksdag anvisade medel, 2,000,000 kronor, till fortsättning af statsbanan från Göteborg till Skee	1,000,000	—
1,072	11	Å 1900 års anslag till Riksdagens bibliotek	546	49
776	02	Till liquidations- och amortissemensfonderna	—	—
		= 52,896,739: 70 =		
		<i>Inom linien balanserade skulder:</i>		
		150,000: — Konung Carl XIII:s hemgiftskapital	150,000	—
		100,777: 16 Lappmarks ecklesiastikfond	100,777	16
		30,000,000: — Af riksgäldskontoret utfärdade, till allmänna hypoteksbanken aflemnade 3 1/2 procent obligationer	30,000,000	—
		Af lånet på 100 år till Trollhätte slussverk:		
		1,250: — kapital	1,250	—
		2,286: 88 ränta	2,286	88
		30,254,314: 04	Kronor 30,254,314	04
372,650,207	72	Summa kronor	391,551,143	59

Till statsutskottet.

Under år 1900 har, liksom under föregående år, det närmaste handhafvandet af de ärenden, som ega samband med utförandet af det fullmäktige i riksbanken och i riksgäldskontoret gemensamt lemnade uppdraget i fråga om uppförandet å Helgeandsholmen af nya byggnader för Riksdagen och dess verk, varit öfverlemnadt åt en särskild komité. Ledamöter i komitén hafva från och med den 29 mars 1900, då val anställdes för tiden intill fullmäktiges första gemensamma sammanträde efter de val, som vid 1901 års lagtima riksdag skola förrättas af en del bland fullmäktige i riksbanken och i riksgäldskontoret, varit och äro: af fullmäktige i riksbanken: herrar Törneblad och Jonsson med herr von Friesen såsom suppleant samt af fullmäktige i riksgäldskontoret: herrar Sederholm och Odelberg med herr Östberg såsom suppleant.

Med ofvannämnda inom fullmäktiges krets utsedda ledamöter hafva fortfarande för behandling af tekniska frågor varit adjungerade: generallöjtnanten friherre B. A. Leijonhufvud, professor F. G. A. Dahl och generaldirektören L. Berg, hvilka samtliga omvaldes den 29 mars 1900 för tiden intill nyssnämnda fullmäktiges sammanträde.

De beslut, som blifvit af fullmäktige vid gemensamma sammanträden i ärendet fattade, framgå af protokollen den 29 mars, 28 maj 1900 samt denna dag.

Öfver de med afseende på byggnadsarbetets utförande vidtagna åtgärder under tiden från den 15 januari 1900 har riksdagshuskomitén i en till fullmäktige i riksbanken och i riksgäldskontoret stäld berättelse lemnat redogörelse; och anhålla fullmäktige att få återropa denna med afseende på deri meddelade uppgifter angående ifrågavarande åtgärder.

Öfver byggnadsfondens för riksdags- och riksbankshus tillgångar vid 1900 års början och slut få fullmäktige meddela följande summariska uppgift:

Den 1 januari 1900.			Den 31 december 1900.	
Kronor			Kronor.	
92,972	40	Innestående å upp- och afskrifningsräkning i Sundsvalls enskilda bank	167,125	79
		Förräntade medel:		
4,258,153	—	kapital	3,753,703:	—
14,747	17	ränta	8,683:	52.
116,220	33	Behållning å de till riksdagshuskomitén anordnade eller eljest influtna medel efter afdrag af utgifterna	60,477	26
4,482,092	90	Summa	3,989,989	57

Någon försäljning af fonden tillhöriga obligationer har under år 1900 icke ifrågakommit.

Hvilka byggnadsfondens utgifter för riksdags- och riksbankshusen å Helgeandsholmen under år 1900 varit, framgår af komiténs berättelse.

Stockholm den 14 januari 1901.

Fullmäktige i riksbanken:

PEHR EHRENHEIM.

R. TÖRNEBLADH.

SIXTEN VON FRIESEN.

OLOF JONSSON.

ROB. ALMSTRÖM.

ALB. UGGLA.

Fullmäktige i riksgäldskontoret:

ALB. ANDERSON.

EDW. SEDERHOLM.

OTTO M. HÖGLUND.

J. JOHANSSON.

W. ODELBERG.

G. F. ÖSTBERG.

MAGNUS UNGER.

Till herrar fullmäktige i riksbanken och i riksgäldskontoret.

Riksdagshuskomitén får härmed till herrar fullmäktige afgifva berättelse angående de åtgärder, som till utförande af Riksdagens beslut i fråga om uppförande på Helgeandsholmen af riksdags- och riksbankshus vidtagits efter den 15 januari 1900, då berättelse senast afgafs.

Utförda bygg-
nadsarbeten:
a) riksdags-
huset.

Såsom i senaste berättelse omförmälts, hade vid 1899 års slut fasadmurarna omkring riksdagshuset uppförts till en höjd i medeltal af 10 meter öfver gatuplanet. Innermurarna omkring kamrarnas samlings-salar hade dock uppförts till större höjd.

Under år 1900 hafva murningsarbetena, med undantag för en kortare tid på sommaren, då arbetsinställelse egde rum bland entreprenörernas arbetare, oafbrutet fortgått. Yttre stenbeklädnaden har bedrifvits med större kraft än under närmast föregående år. I stenbeklädnadsleveranserna hafva, för olika partier, deltagit Norrtelge mekaniska stenhuggeriaktiebolag, aktiebolaget Lindströms stenhuggerier på Gotland samt det aktiebolaget Finspongs styckebruk tillhöriga Grafversfors stenhuggeri. Sålunda har det förstnämnda bolaget ombesörjt den del af yttre stenbeklädnaden, som enligt planen skall utföras i röd granit, Lindströms bolag har utfört de stenarbeten, som skola verkställas i kalksten, såsom vissa fönsteromfattningar, guirlander under fönstren och kapitäl på pilastrarne. Grafversfors stenhuggeri, som åtagit sig att leverera byggnadens stora bekröningslist, har fullbordat sjelfva huggningen af stenen och påbörjat uppsättningen, hvilken är i det närmaste afslutad på södra fasaden.

Tegelmurningen har fortgått i jembredd med yttre stembeklädnaden och, hvad de inre murarna angår, delvis uppnått taklagshöjd, så att ett antal takstolar på senhösten kunnat resas. De kamrarnes samlings-salar närmast omgifvande murarna hafva uppdragits till full höjd och jernkonstruktionen för taken till båda salarna är fullbordad. Öfver Andra Kammarens samlingssal är derjemte taktäckningen till fullo utförd och består af dels koppar, dels glas och dels galvaniserad jernplåt. Hvad Första Kammarens samlingssal angår, har hittills icke medhunnits mer än resning af takstolarne.

Midtpartiet på riksdagshusets hufvudfasad mot Norrbro upptages af ett ornament i stora dimensioner, afbildande svenska riksvapnet med lejonornament på sidorna. Den, för utförandet af detta ornament i granit, erforderliga modellen i naturlig storlek af gips har vid tillverkningen erbjudit stora svårigheter och leveransen af densamma har ock fördröjts långt öfver beräknad tid. Sedan den emellertid omsider levererats, vidtog omedelbart ornamentets utförande i sten, hvilket, på entreprenad öfvertaget af firman Ericsson & Kjellström, verkstälts så, att af ornamentets 83 särskilda delar 80 nu äro uppsatta, hvadan å hela detta omfattande arbete hufvudsakligen endast återstår renhuggningen i sjelfva fogarna.

Enligt byggnadsplanen hör till riksdagshusets yttre dekorerings anbringandet på taket öfver hufvudfasaden af en figurgrupp. I syfte att förslag till en sådan måtte erhållas, har under året anordnats en pristäffan. Till prisdomare jemte komiténs adjungerade ledamot professor F. G. A. Dahl samt arkitekt Ar. Johansson blefvo utsedda professorerna John Börjesson, I. G. Clason och J. Kronberg, hvilka, sedan täflingstiden tilländagått och derunder inkommit 26 särskilda förslag, den 31 augusti 1900 afgåfvo sitt utlåtande. Genom detta fördelades de utsatta tre prisen mellan tre svenska skulptörer, men intet af de inkomna förslagen ansågs vara af beskaffenhet att böra omedelbart läggas till grund för utförandet af det åsyftade ornamentet. Frågan om anskaffande af ett antagligt förslag härtill är derför under behandling, hvarvid de prisbelönda förslagen tjena till ledning.

Hvad slutligen angår riksdagshusets inredning, har under sist-förflutna år inläggningen af jernbalkar fortsatts samt hvalfslagning för trossbottnar, dels af beton, dels af vanligt tegel utförts. Marmorbeklädnaden i inre vestibulen i bottenvåningen har under året fullbordats.

b) Riksbanks-
huset.

Enligt hvad sistförflutna år meddelats, hade under år 1899 större delen af grundläggningsarbetet för riksbanken fullbordats och under år 1900 hafva ifrågavarande arbeten afslutats. Med afseende härpå har komitén funnit sig böra i korta drag erinra om en del af de betydande tekniska svårigheter, som vid detta omfattande grundläggningsarbete förekommit och som måste öfvervinnas.

Grundläggningsplanen omfattar en yta af 4,600 kvadratmeter och undergrunden består öfverst af ett lager fin sand, delvis s. k. flytsand, dernäst af ett fast lager grus, ofta med inbäddade, starkt vattenförande kullerstensgångar, vidare ett lager hård, till och med för jernskodda, med hejareslag neddrifna pålar ogenomtränglig pinnmo, samt slutligen berg.

På sydvestra delen af denna grund finnes en lerkörtel af ända till cirka 40 fots djup. Denna lerkörtel skulle, såsom liggande vid sjelfva strömfåran i rinnande vatten, under vanliga förhållanden hafva vållat större svårigheter för grundläggningen, om den ej varit på alla sidor omgifven af ofvannämnda sand- och gruslager. Lerkörtelns befintlighet och läge hafva emellertid kräft vidtagandet af särskilda försigtighetsåtgärder, för hvilka dock en närmare teknisk redogörelse här icke torde behöfva lemnas.

Mera betydande hinder hafva emellertid beredts af den närmast vattenytan befintliga flytsanden. Under öfverläggningarna om den grundläggningsmetod, som i detta fall borde följas, framhöllo komiténs tekniska rådgifvare med styrka, hurusom erfarenheten gifvit vid handen, hvilka svårigheter rörligheten i flytsandslager med sådan belägenhet som dessa kunde förorsaka, och med afseende härpå fann man det vara nödvändigt att medelst profpumpning utröna, hvilka olägenheter genom den än mer omfattande utpumpning, som måste företagas för grundläggningen af byggnaden i dess helhet, kunde komma att uppstå. Profpumpningen gaf till resultat, att, redan när vattenytan sänktes cirka en meter under Mälarens nivå, flytsandslagret rubbades ur sitt läge och åstadkom större eller mindre sänkningar i undergrunden på ända till 120 meters afstånd från pumpningsstället. Så t. ex. iakttogos efter allenast ungefär 14 dagars pumpning på qvarstående hus å Helgeandsholmen betydliga grundsättningar, förorsakande remnor, hvilka från grundplanet sträckte sig ända upp till taklisten. En längre fortsatt pumpning skulle naturligtvis hafva ledt till ännu större rubbningar i flytsandslagren. Vid den läns pumpning, som i stor utsträckning måste verkställas för husgrundens åstadkommande för riksbankshuset, blef det sålunda en bjudande nödvändighet att vidtaga särskilda anordningar.

Bland dessa må framhållas grundytans indelning i icke mindre än nio särskilda spåntregioner, inom hvilka grundläggningen för riksbankshuset hvart efter annat verkstälts. Dessa sålunda afskilda grundläggningsområden försågos, hvart för sig, med särskilda, af furuplank medslagna spåntväggar, hvartill ytterligare kommit en sammanhängande spåntvägg, löpande tätt framför riksbanksbyggnadens yttre grundmur mellan denna och vidliggande kaj. Genom dessa anordningar har riksbankshusets hela grund, oafsedt de särskilda spåntsegmenten, försetts med en yttre, omslutande spåntvägg, liggande mellan riksbankens yttermurar och kajmuren. Såsom redan i berättelsen för 1899 anförts, har den för grundläggningen för riksbankshuset tillämpade grundläggningsmetoden till alla delar gillats af de särskildt tillkallade sakkunnige, som nämnda är afgåfvo utlåtande i ämnet.

Den undersökning beträffande betonnurs förhållande i olika grundvatten (med och utan kolsyrehalt), som af verkställande ingenjören föranstaltats med anledning af några å grundläggningsfrågan uppkomna spörsmål, är numera afslutad och har lemnat värderikt resultat. Handlingarna, hvilka äro af så stor vidlyftighet, att de icke lämpligen kunna i denna berättelse intagas, hållas emellertid hos komiténs verkställande ingenjör tillgängliga för dem, som kunna önska taga närmare kännedom om desamma.

Af öfriga för riksbankshuset under år 1900 utförda arbeten märkas alla till källaren hörande inre granitmurar i bruk samt en del af de befintliga cementmurarna. Nedre delen af den finhuggna yttre sockeln på riksbankshuset är i det närmaste fullbordad äfvensom en del af slutskiftet. Om gynsam väderlek inträffar, torde under vintern detta arbete kunna fortsättas och afslutas.

Den riksbankshuset i norr, vester och söder omgifvande kajen, för hvilken pålningen till större delen utförts år 1899, har ytterligare på $\frac{2}{3}$ af hela sin längd blifvit uppförd till en höjd något öfver Mälarens medelvattenyta. De pålkistor, som stöta intill Drottninggatans förlängning och ligga invid de blifvande landfästena, hafva blifvit färdigtimrade och nedsänkta på sina platser, hvarjemte ipålningen för kajmuren derstädes är påbörjad.

c) Kajer.

På sätt i närmast föregående berättelse förmåls, hafva åtgärder vidtagits för uppgörande af förslag till bro öfver Stora Norrström i tre spann med öfverbyggnad alternativt i granit eller i jern. Af dessa förslag har det ena, som afser en i jern konstruerad bro, blifvit fullt

d) Brobygg-
naderna.

utarbetadt samt till komitén öfverlemnadt; och med det snaraste är äfven förslaget till stenbro att förvänta. Kongl. väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, hos hvilken fullmäktige i riksbanken och i riksgäldskontoret anhållit om utredning af hithörande förhållanden, särskildt beträffande den inverkan, en trespannsbro kunde hafva på vattenförhållandena i Mälaren, har för vinnande af sådan utredning uppdragit åt professorn vid kongl. tekniska högskolan P. W. Almqvist att i ärendet afgifva utlåtande, hvilket för kort tid sedan kommit komitén till handa och är af det innehåll, *Bilaga A* till denna berättelse utvisar.

*Entreprenad-
och leverans-
aftal under
år 1900.*

Med nedannämnda firmor har under år 1900 afslutits aftal i fråga om arbeten eller leveranser för byggnadsarbetena på Helgeandsholmen:

Aktiebolaget skånska cementgjuteriet, om en del betonarbeten för hvalf i riksdagshuset;

Firman G. E. Hedberg, om taktäckning på riksdagshuset med galvaniserad jernplåt samt om kupoltäckning öfver kamrarnes samlings-salar med kopparplåt;

Firman R. F. Cleve, om leverans och uppsättning af glastak öfver kamrarnes samlingssalar;

Firman A. Johansson, om en del af sockelsättningen på riksbankshuset;

Firmorna Erik Ohlsson, Andersson & Lindroth m. fl., om leverans af trävaror;

Hillevikens aktiebolag, om leverans af tegel;

Firman Tesch & C:o, om leverans af jernbalkar;

Firman H. G. Söderberg, om leverans af stenkol;

Firman Carl Müller, om verkställande af åtskilliga mindre stenhuggeriarbeten.

Slutligen har komitén beslutit att hos fullmäktige göra framställning om godkännande af vilkorligt uppgjorda aftal med dels Norrtelje mekaniska stenhuggeriaktiebolag och dels firman Ericsson & Kjellström om leverans och uppsättning af stenbeklädningen till riksbankshuset.

*Komiténs in-
komster och
utgifter år
1900.*

Riksdagshuskomitén har under år 1900 haft följande tillgångar:	
behållning från 1899	kronor 116,220: 33
från byggnadsfonden	” 600,000: —
influten köpesumma för sålda materialier	” 570: 50
transport kronor	716,790: 83

	transport kronor	716,790: 83
influtna hyror från bazarbyggnaden vid Norrbro:		
a) inbetalda för år 1900 kronor	23,200: —	
b) " " " 1901 " "	6,750: —	29,950: —
influten hyra för en smedja vid Stora Katrineberg	"	250: —
ränta för år 1899 å upp- och afskrifningsräkning, godtgjord den 15 januari 1900	"	1,914: 73
diverse tillfälliga inkomster	"	199: 60
		<u>kronor 749,105: 16.</u>

Utgifterna hafva under år 1900, inberäknadt utgifna förskott till vissa leverantörer och entreprenörer, uppgått till kronor 688,627: 90 hvadan behållningen till år 1901 utgör kronor 60,477: 26.

Under förbehåll af de jemkningar, som vid slutlig granskning af räkenskaperna för år 1900 kunna blifva af nöden, meddelas följande uppgift å de hufvudposter, på hvilka utgifterna fördelas.

Byggnads- och grundläggningsarbeten, pålning m. m.

Uppförande af riksdagshusets stomme till omkring 4 våningars höjd, grundläggning för riksbankshuset, pålning för detta hus samt vidliggande kaj jemte landfästen för broar, timring och sänkning af kistor, arbetskostnader, inköp af lokomobil och ångpannor, pålar och annat virke, tegel, kalk och cement, jernbalkar och smide samt stenkol för kranar och pumpar m. m.		kronor 366,127: 75 *)
jernkonstruktioner och tak- täckning	kronor 27,971: —	
transporter, bogseringar och pråmhyra	" 8,350: —	
värme- och afloppsledningar omkostnader för bazar- byggnaden	" 2,046: 30	
ritkontoret (deraf till inred- ning af nytt ritkontor 983: 17)	" 1,350: 73	
	" 43,901: 71	
		<u>transport kronor 366,127: 75.</u>

*) Då bokslut ännu icke hunnit verkställas, kan här ej lemnas specifik uppgift å dem af här angifna kostnader, som afse utgifter för verkställda arbeten samt utgifter för behåll varande materialier.

förskott å leveranser och entreprenader till riksdagsbyggnaderna	kronor	206,445: —	transport kronor 366,127: 75	„	290,064: 74
--	--------	------------	------------------------------	---	-------------

Administration:

arfvoden	kronor	21,912: ⁸⁸ ₅₄ *)			
förrådsförvaltning	„	3,047: 89			
resekostnader	„	134: 25			
belysning	„	166: 32			
skrif- och ritmaterialier, post- och telefonafgifter, trycksaker m. m.	„	1,049: 77	„	26,310: 77	

Diverse utgifter:

assuranser	kronor	2,227: 60			
olycksfallsförsäkring	„	750: —			
läkarearfvode m. m.	„	667: 50			
sjuk- och begravningshjälp	„	150: —			
reparationer	„	70: 59			
renhållning	„	252: 70			
reparationer och tillsyn af brandskåpet	„	81: 50			
annonser och tidningar	„	836: 65			
materialprof och undersökning af cement och kalkgrus m. m.	„	1,088: 10	„	6,124: 64	
				Kronor	688,627: 90.

Stockholm den 12 januari 1901.

På riksdagshuskomiténs vägnar:

R. TÖRNEBLADH.

C. R. Troilius.

*) De komiténs ledamöter, som utsetts bland herrar fullmäktige, hafva lika litet för år 1900 som för föregående år åtnjutit något arfvode för deltagande i komiténs arbeten.

Bil. A.

Till fullmäktige i riksbanken och riksgäldskontoret.

I skrifvelse af den 29 januari innevarande år har kongl. väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, på fullmäktiges hemställan, uppdragit åt undertecknad att med afseende på den brobyggnad öfver norra grenen af Norrström, i Drottninggatans förlängning, som fullmäktige hafva att utföra i sammanhang med riksbyggnaderna å Helgeandsholmen, söka utreda, huruvida samma bro skulle kunna byggas i tre spann samt holmens norra strand och vattendragets botten i sammanhang dermed så ordnas, att man för vattenafloppet från Mälaren erhöle samma resultat, som om bron byggdes i ett enda spann, och hafva för detta ändamål till mitt förfogande blifvit ställda alla handlingar, hörande till den undersökning af vattenafloppets natur, som för begge grenarne af Norrström under åren 1893 och 1894 utförts af lektorn vid tekniska högskolan Axel Sutthoff. Med återställande af nämnda handlingar får jag nu om denna sak lemna följande utlåtande.

Möjligheten att vid en brobyggnad i tre spann, hvilken kräfver uppförande af två i strömmen belägna bropelare, vid oförändradt vattenstånd erhålla lika stor framrinnande vattenmängd, som om bron byggdes i ett enda spann utan pelare, måste naturligtvis bero derpå, att man i förra fallet vidtager vissa åtgärder till förändring af vattendragets tvärprofil, eller af dess botten och sidor, hvilka icke ifrågasättas i det senare fallet och hvilka hafva till ändamål att ersätta den förlust i vattenutrymme, som de begge bropelarne förorsaka. Dessa åtgärder kunna vara af två olika slag, hvilka användas hvar för sig eller i förening med hvarandra allt efter lokala omständigheter. Om det finnes möjligt att genom utvidgning af vattendragets bredd, vare sig dess bottenbredd eller dess bredd i vattenytan eller begge delarne, åstadkomma en så stor tillökning i tvärprofilens vattenarea på det ställe, der bron bygges, att denna tillökning vid hvarje vattenstånd

fullt motsvarar den del af samma vattenarea, som inkräktas af bropelarna, så kan också vid hvarje vattenstånd en lika stor vattenmassa framrinna genom de tre broöppningarne som i det ursprungliga vattendraget före brons byggande, utan att vattnets hastighet för detta ändamål behöfver höjas. I detta fall behöfver man därför endast sörja för, att den vid brostället företagna utvidgningen åt begge sidor om bron behörigen tillspetsas eller afjemnas, så att den förstörade tvärprofilen småningom och utan tvära afsatser öfvergår till och förenar sig med den oförändrade profilen ofvanför och nedanför bron på något afstånd från densamma. Skulle det deremot icke visa sig möjligt att vid brostället åstadkomma en så stor utvidgning af sektionens arean som den nu beskrifna, så kommer denna area att efter brons byggande blifva mindre, än den förut varit, och den framrinnande vattenmängden kan därför icke bibehållas vid oförändrad storlek, utan att dess hastighet ökas, hvilket åter kräfver en starkare lutning af vattenytan i broöppningarna, än hvad derstädes förut förekommit. Om denna starkare lutning äfven vid högsta vattenstånd får framkallas genom en höjning af vattenytan ofvanför bron, så inställer den sig af sig sjelf till erforderlig storlek genom den uppdämmande verkan, som bropelarna i detta fall komma att utföra. Men vill man undvika höjning af vattenytan ofvanför bron, så blir det nödvändigt att genom en passande utvidgning eller fördjupning af vattendraget på en längre sträcka nedanför bron åstadkomma en sådan sänkning af vattenytan derstädes, att man på detta sätt framkallar den behöfliga lutningen af vattenytan i broöppningarna.

Granskar man nu i dessa hänseenden den samling af tvärprofiler öfver Norrströms norra gren, som är visad på de till lektor Sütthoffs undersökning hörande plancherna n:is 2 och 3, så finner man, att den med litt. Q betecknade profilen, hvilken är lagd i brons blifvande midtlinie, vid uppmätning enligt ritningens skala utvisar en vattenarea emellan de med röda linier betecknade framsidorna af landfästena, som vid en vattenhöjd af 4 meter öfver slusströskeln

uppgår till	256,5	kvadratmeter
vid en vattenhöjd af 5 meter till	308,17	”
samt vid en vattenhöjd af 5,5 meter till	334,0	”

Profilens djupaste del ligger nära 4 meter under slusströskeln, men detta djup förekommer endast på en kortare sträcka i närheten af det södra landfästet, och på norra sidan om denna sträcka visar vattendragets botten en nästan jemn stigning mot den norra kajen med en medellutning af 1,6. At denna sida kan därför en rätt betydlig ut-

vidgning af bottenbredden utan svårighet erhållas, fullt tillräcklig att ersätta den del af vattenarean, som kan komma att borttagas af de begge blifvande bropelarne. Läger man t. ex. vattendragets nya botten, såsom bilagda ritnings profil Q utvisar, på en konstant höjd af 3 meter under slusströskeln, med en bredd af 17 meter på vardera sidan om den blifvande bron midt och med sidolutningar af 1,2, som uppstiga till den höjd af 1 meter öfver slusströskeln, hvaröfver landfästernas grundläggningar icke få gå, så erhåller man emellan landfästena en sektionsarea, som vid en vattenhöjd af 4 meter öfver slusströskeln uppgår till ..... 323,0 kvadratmeter
 vid en vattenhöjd af 5 meter till ..... 374,67 ” ”
 samt vid en vattenhöjd af 5,5 meter till ..... 400,5 ” ”
 För två bropelare af den storlek, som figuren visar, hvilken ock torde vara för brobyggnaden fullt tillräcklig, har man att härifrån afdraga vid en vattenhöjd af 4 meter en area af ..... 50,0 kvadratmeter
 vid en vattenhöjd af 5 meter ..... 52,67 ” ”
 samt vid en vattenhöjd af 5,5 meter ..... 54,0 ” ”
 och de återstående sektionsareorna blifva således vid samma vattenhöjder respektive 273,0, 322,0 och 346,5 kvadratmeter samt öferskjuta följaktligen de nuvarande med respektive 16,5, 13,83 och 12,5 kvadratmeter.

Dessa öferskott utvisa, att en fullt tillräcklig sektionsarea, som är fullt betryggande mot hvarje höjning af vattenytan ofvanför bron, utan svårighet kan erhållas i broöppningen, äfven om bron bygges i tre spann. Vill man emellertid af någon anledning icke genast uttaga hela denna sektionsarea, så torde en större eller mindre inskränkning af densamma på lämpligaste sätt åstadkommas, såsom figuren antyder, genom en minskning af bottenbredden vid norra landfästet.

Afspetsningen af den sålunda utvidgade tvärprofilen synes på nedre sidan om bron kunna utföras på det sätt, som de följande profilerna P, O, N och M å bilagda ritning utvisa. Då afstånden emellan dessa profiler icke äro större än 12 meter, så ligger profilen P i bron omedelbara närhet, strax utanför bropelarnas ändar, och måste därför erhålla samma storlek som profilen Q. För profilen O erhåller man vid 4 meters vattenhöjd en storlek af 234 kvadratmeter, hvilken öferskjuter den nuvarande sektionsarean vid samma vattenstånd med 27 kvadratmeter, och denna utvidgning torde också vara fullt tillräcklig för den verkan, som bropelarne kunna utöfva på vattenloppet i denna profil, då den uppgår till mer än hälften af pelarnes egna samman-

lagda sektionsareor vid denna vattenhöjd. Vid profilen N uppkommer en förstoring af 6 à 7 qvadratmeter, men den nästföljande profilen M, der all verkan af bropelarne kan anses hafva upphört, kan bibehållas vid oförändrad storlek, och den å ritningen visade ändringen af profilens form afser därför endast borttagning af den branta sidolutningen på södra sidan.

Den öfriga delen af strömmen ända ned till Norrbro kan bibehållas alldeles orörd, då vattenafloppet genom denna del icke påverkas af den nya brons byggnadssätt, vare sig i ett eller i tre spann, och härigenom förekommes också hvarje sänkning af Mälarens vattenstånd genom denna brosuppförande.

På öfre sidan om bron torde afspetsningen af tvärprofilens utvidgning kunna utföras på en ganska kort sträcka och utan synnerlig sammandragning af bottenbredden, då man antagligen derstädes snart träffar en sektion af samma storlek som broöppningens.

Det har sålunda visat sig, att såväl brobyggnaden sjelf som vattenafloppet från densamma låta ordna sig på tillfredsställande sätt utan antaglig inverkan på Mälarens vattenstånd, om Helgeandsholmens norra strand, utanför den blifvande kajmuren, bibehålles i sitt nuvarande skick eller ordnas i enlighet med det i lektor Sutthoffs betänkande med litt. B betecknade alternativet. Möjligheten häraf beror derpå, att så länge den smalaste och grundaste delen af strömmen bibehålles oförändrad och sålunda hindrar hvarje sänkning af lågvattenytan, så är man oförhindrad att i broöppningen för säkerhets skull uttaga en sektionsarea, som är mer än tillräcklig för högvattnets afledande, och man undviker sålunda med säkerhet äfven hvarje anledning till höjning af högvattenytan. Ifrågasätter man deremot någon betydligare ändring af den nyssnämnda delen af strömmen, hvarigenom afbördningsförmågan derstädes skulle väsentligen ökas, så måste man, för upprätthållande af status quo i Mälarens vattenstånd, icke blott undvika att i broöppningen uttaga något öfverskott af sektionsarea utöfver den nuvarande, utan denna sektionsarea skulle till och med på något sätt behöfva minskas för att hindra den sänkning af lågvattenytan, som den ökade afbördningsförmågan eljest skulle föra med sig.

Men redan den förra af dessa begge åtgärder stöter, huru enkel den än kan synas vara, på en rätt allvarlig svårighet. Vi hafva nemligen i det föregående funnit, att med den storlek å den nya sektionsarean i profilen Q, som är visad å bilagda ritning, erhåller man ett öfverskott, som vid en vattenhöjd af 4,0 meter uppgår till 16 $\frac{1}{2}$ qvadratmeter, men vid en vattenhöjd af 5,5 meter endast till 12 $\frac{1}{2}$ qvadrat-

meter, och det ligger tydligen i sakens natur, att det förra öfverskottet alltid måste vara större än det senare, enär pelarne alltid borttaga en större del af vattenarean vid högvatten än vid lågvatten. För att vid alla vattenstånd noggrant bibehålla denna sektionensarea vid sin nuvarande storlek, måste således den å ritningen föreslagna nya profilens area vid lågvatten minskas med $16\frac{1}{2}$ kvadratmeter, men vid högvatten med endast $12\frac{1}{2}$ kvadratmeter, hvilket åter förutsätter tillvaro af en rörlig damlucka af 4 kvadratmeters storlek, som kan stängas vid lågvatten och öppnas vid högvatten, eller ock af ett högre beläget sidoaflopp, som icke verkar, förrän vattenytan öfverskridit höjden 4,0 och hvilket vid höjden 5,5 uppnår en storlek af 4 kvadratmeter. Ifrågasätter man härjemte att genom en ytterligare minskning af sektionensarea i broöppningen förebygga den sänkning af lågvattenytan, som utvidgningen eller upprensningen af den smalare delen af strömmen skulle förorsaka, så måste det betraktas såsom praktiskt nödvändigt att för säkerhets skull göra denna minskning i viss mån större, än hvad den egentligen skulle behöfva vara, emedan den nått och jemnt behöfliga storleken af densamma hvarken kan med full säkerhet beräknas eller ens med full noggrannhet utan öfverdrifna kostnader utföras. Men då denna förminskning härigenom kan komma att ofördelaktigt inverka på högvattenytans ställning, så tvingas man åter af säkerhetsskäl att göra någon del af densamma i form af rörliga damluckor eller att upphäfva dess verkan på högvattnet genom ett högre beläget sidoaflopp, och anordningen af vattenafloppet blir sålunda allt mer komplicerad. Det är också af dessa anledningar, som hvarje förslag till större förändring af vattenloppet genom Norrström alltid varit och alltid måste vara åtföljdt af något förslag till regleringsdam.

Vill man därför tills vidare undvika en dambyggnad, så får man icke ifrågasätta större förändring i strömmens nuvarande tillstånd eller större utgräfning vid holmens norra strand, än att dess verkan på Mälarens lågvattenyta kan tagas med i köpet och tolereras såsom praktiskt oskadlig. Lyckligtvis eger man numera i lektor Sutthoffs omsorgsfullt utförda undersökning ett säkert medel att bedöma hvilken verkan, som i detta afseende kan utöfvas äfven af ganska små profylförändringar, hvilket utan denna undersökning skulle vara förenadt med mycken osäkerhet och stora svårigheter. Efter en ganska fullständig och noggrann granskning af alla till denna vidlyftiga undersökning hörande räkningar och öfriga slutledningar, måste jag anse det vara på afgörande sätt ådagalagdt, att den verkan, som alternativet A) skulle utöfva på Mälarens lågvattenyta, inskränker sig till en sänkning, som

med säkerhet icke öfverstiger 2 centimeter, men hvars sannolika värde utgör endast 1 centimeter. Äfven detta alternativ, hvilket såsom bekant innebär, att hela den utanför kajmuren framskjutande delen af holmen skulle sänkas under lågvattenytan, och hvilket sålunda förutsätter den största utgräfnings, som för strandens reglering gerna kan ifrågakomma, skulle väl därför med fog kunna betraktas såsom oskadligt och utan vidare kunna utföras. Men då det emellertid af flera skäl torde vara önskligt att i afseende på ändring af Mälarens vattenstånd framställa så små fordringar som möjligt, så ligger det nära till hands att undersöka, om icke något medelförslag emellan alternativen A och B möjligen skulle kunna uppställas, som med ännu mindre rubbning af bestående vattenförhållanden kunde vara ur estetisk synpunkt antagligt.

För närmare utredning af denna fråga måste man först närmare granska skilnaden emellan alternativen A och B. Denna skilnad består såsom bekant deruti, att det framskjutande hörnet af holmen enligt alternativet B skulle få en höjd af omkring $\frac{1}{2}$ meter öfver högvattenytan samt förses med en passande strandskoning, under det samma hörn enligt alternativ A skulle sänkas under lågvattenytan och således icke behöfva någon skoning. Men det är tydligt, att bortgräfnings af den del af detta hörn, som ligger öfver högvattenytan, icke kan utöfva någon verkan på vattenstånden, vare sig på högvattenståndet eller på lågvattenståndet. All den verkan, som i detta hänseende utöfvas af alternativet A, måste därför härröra från bortgräfnings af det jordlager, som börjar vid högvattenytan och sträcker sig till djup under lågvattenytan, till hvilket afgräfnings enligt detta alternativ skall gå. Men detta jordlager kan ytterligare delas i två öfver hvarandra liggande delar, nemligen en del, som ligger emellan hög- och lågvattenytorna, och en del, som ligger under lågvattenytan. Bortgräfnings af den förra delen inverkar icke på lågvattenståndet, men väl på högvattenståndet och på sådant sätt, att de högre vattenstånden i allmänhet blifva af något kortare varaktighet. Den verkan, som denna del af gräfnings utöfvar, borde väl därför snarast anses nyttig, men kan åtminstone i alla händelser betraktas såsom oskadlig. Derefter återstår endast det sista, under lågvattenytan belägna jordlagret, med en tjocklek af $\frac{1}{4}$ till $\frac{1}{3}$ meter, och det är sålunda endast från bortgräfnings af detta lager, som den förut omtalade sänkningen af lågvattenytan härrör.

Mälarens vattenstånd har under de senaste 40 åren endast några få gånger höjt sig till mer än 5,0 m. öfver slusströskeln och alltid stannat under 5,5 m. Inom den del af strömmen, der det ifrågavarande

utskjutande hörnet är beläget, står vattenytan, åtminstone vid de högre vattenstånden, alltid något lägre än vid slussen, och skilnaden utgör enligt tillgängliga profiler vid ett vattenstånd i Mälaren af 4,5 m. omkring $\frac{1}{4}$ meter och vid ett vattenstånd af 5,0 m. omkring $\frac{1}{3}$ meter. Det måste därför vara ytterst sällsynt, att vattenhöjden öfver slussströskeln på detta ställe öfverstiger 5,0 m., om detta ens någonsin inträffar, och intill denna höjd kan man därför betrakta holmens afschaktning såsom utan verkan på vattenstånden i Mälaren. En derefter följande djupare afschaktning kan i tvärprofil begränsas antingen af en djupare belägen horizontal linie, såsom förhållandet är med alternativ A, eller af en lutande linie. Läger man i senare fallet den lutande profillinien till en del af sin längd öfver och till en del under de vanligen förekommande vattenytorna, så erhåller man utanför kajmuren en lågt liggande strandremsa, som på något afstånd från muren försvinner under vattenytan. En på sådant sätt öfver vattenytan synlig del af vattendragets botten är för visso icke någon prydnad, men är å andra sidan ingen ovanlig företeelse, der kajmurar uppföras vid vattendrag med starka vattenvariationer. Vill man betrakta densamma såsom antaglig, så kunna gynsammare förhållanden i afseende på vattenstånden i Mälaren ernås än för alternativ A.

Gifver man t. ex. den ifrågavarande strandremsan invid kajmuren en konstant höjd af 5,0 m. öfver slussströskeln samt en lutning utåt strömmen af 1,10, såsom med blyertslinier är visadt såväl i profilerna O. N och M å bilagda ritning som i profilerna O-F å de till lektor Sutthoffs undersökning hörande planscherne n:is 2 & 3, så kommer bortgräfningen af det jordlager, som ligger emellan hög- och lågvattenytorna, att vid smalaste delen af strömmen utgöra omkring $\frac{3}{5}$ af motsvarande gräfning enligt alternativ A samt bortgräfningen af jordlagret under lågvattenytan omkring $\frac{1}{5}$. I jemförelse med alternativ A skulle därför också i sådant fall gräfningens inverkan på högvattenytan och i allmänhet på de högre vattenstånden komma att nedsättas till omkring $\frac{3}{5}$ samt dess verkan på lågvattenytan till omkring $\frac{1}{5}$ och sänkningen af den sistnämnda ytan, hvilken följaktligen skulle inskränkas till 3 å 4 mm., torde väl då kunna betraktas såsom fullkomligt betydelselös för vanliga, praktiska sjöfartsförhållanden.

Det gifves emellertid äfven ett annat, ur estetisk synpunkt mera tillfredsställande sätt att fullständigt aflägsna det framskjutande hörnet utan att derigenom förorsaka någon rubbning af Mälarens lågvattenyta. Det är nemligen tydligt, att all den utvidgning, som den smalaste delen

af strömmen skulle undergå, om detta hörn fullständigt bortmuddrades, kan till sin verkan på lågvattenståndet återupphävas genom en passande höjning af vattendragets botten inom samma del af strömmen. De tre minsta tvärsektionerna, hvilka på lektor Sutthoffs planscher äro betecknade med H. I och K, skulle för detta ändamål kunna erhålla en regelbundet bestämd form, begränsad af de begge vertikala kajmurarna samt af en horizontal eller bågformig bottenlinie på sådan höjd, att sektionens nuvarande storlek vid lågvatten bibehölles oförändrad. Det är lätt funnet, att för den mellersta sektionen I skulle den horizontala bottenlinien komma att ligga omkring $2\frac{1}{3}$ meter öfver slusströskeln och för de begge öfriga något lägre. Men då det icke gerna är möjligt att i den starka ström, som här åtminstone tidtals är rådande, på varaktigt sätt åstadkomma en dylik förhöjning af botten, såvida den icke utföres enligt alla konstens regler i form af en solid, mot underskärning skyddad damtröskel med stor utsträckning i vattendragets längdrigtning, så torde en sådan åtgärd icke böra ifrågasättas annat än i samband med den stora frågan om Mälarens framtida reglering. Och denna frågas behandling torde väl i sin tur böra anstå åtminstone till den tid, då det redan nu planlagda nya utloppet genom Hammarbysjö kan komma till utförande. Allt intill denna tid torde det väl derfor vara klokast att betrakta alla åtgärder i Norrströms vattendrag såsom provisoriska och utföra dem i enlighet dermed.

Stockholm den 12 december 1900.

P. W. Almquist.